

บทนำ

กำเนิด “เค้าโครงการเศรษฐกิจ” ของคณะราษฎร^๑

ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ

๑: กำเนิด

ความขัดแย้งหลักอันหนึ่งระหว่างคณะราษฎรโดยเฉพาะกลุ่มข้าราชการพลเรือนและพ่อค้าหัวก้าวหน้าในสมัยการเปลี่ยนแปลงการปกครองพ.ศ. ๒๔๗๕ กับฝ่ายตรงข้ามได้แก่ปัญหาเรื่อง “เค้าโครงการเศรษฐกิจ” ซึ่งนายปรีดี พนมยงค์ในฐานะของ “มันสมอง” ของคณะราษฎรและของรัฐบาลชุดแรกที่เกิดขึ้นหลังการยึดอำนาจจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ได้เป็นผู้จัดทำ “เค้าโครง” ดังกล่าวขึ้นมา อันเป็นการกระทำตามคำมั่นสัญญาที่ได้ประกาศไว้ในหลัก ๖ ประการของคณะราษฎรเมื่อทำการยึดอำนาจในวันที่ ๒๔ มิถุนายน ดังมีความว่า “จะต้องบำรุงความสุขสมบูรณ์ของราษฎรในทางเศรษฐกิจ โดยรัฐบาลใหม่จะหางานให้ราษฎรทุกคนทำ จะวางโครงการเศรษฐกิจแห่งชาติ ไม่ปล่อยให้ราษฎรอดอยาง”

โครงการเศรษฐกิจของนายปรีดี พนมยงค์กลายเป็น “หนามยอกอก” และต่อมาพิสูจน์ว่า เป็นมะเร็งร้ายที่ในที่สุดเป็นตัวบั่นทอนและทำลายคณะราษฎรลงไปด้วย โครงการเศรษฐกิจจึงเป็น “โบว์ดำ” ของคณะราษฎรและนักวิชาการรุ่นใหม่ (เช่น คุณสมศักดิ์ เจียมธีรสกุล) เสนอความเห็นเห็นว่าเค้าโครงการเศรษฐกิจของนายปรีดีนั้น เป็นต้นเหตุแห่งการพังทลายของการเมืองประชาธิปไตยในเวลาต่อมา เพราะได้จุดชนวนของความขัดแย้งและการคัดค้านอย่างหนักให้เกิดขึ้นและกลายเป็นความขัดแย้งทาง

เปลี่ยนแปลงการปกครอง ปรีดีวางรากฐานให้แก่ประชาธิปไตยด้านต่างๆ เช่นการศึกษา ปรับปรุงการปกครอง ตลอดจนการภาษีอากร “แต่เขาเห็นกันว่าท่านเก่งนักเลยวาง กับดักท่านในเรื่องเศรษฐกิจ ฟังท่านพูดทำเป็นเห็นด้วย ขอให้ท่านเขียนเสนอขึ้นมา ท่านก็รู้เท่า จึงเสนอแต่เพียง“เค้าโครง” แต่เมื่อเขาจะหาเหตุกับท่านปรีดีแล้ว เขาก็หา เอาจนได้ ท่านปรีดีจึงต้องออกไปนอกประเทศ...”(๔๗)

หากแต่พัฒนาการของสังคมสยามในจุดนั้นไม่เอื้ออำนวยทางเดินอื่นให้แก่นโยบาย ใหม่ของการปฏิวัติมากนัก ที่สำคัญกลุ่มคนชั้นกลางและช่างฝีมือนักวิชาชีพต่างๆที่เป็น พลังของระบอบประชาธิปไตยยังไม่เติบโตใหญ่เพียงพอที่จะเข้ามาเป็นฐานรองรับการปกครอง ใหม่และจินตนาการทางการเมืองที่กำลังเกิดขึ้นใหม่นั้นได้ทันทั่วทั้งที่ ความขัดแย้งทาง การเมืองในระยะแรกที่จะนำไปสู่การให้นิยามความหมายและการรับรู้เรื่องการเมืองไทย แก่ประชาชนและสังคมในเวลาต่อมา จึงได้แก่ความขัดแย้งระหว่างพลังการเมืองใหม่ นำ โดยปัญญาชนหัวก้าวหน้ากับอำนาจอิทธิพลเก่าซึ่งยังสามารถอาศัยอ้างอิงความชอบธรรม ตามประเพณี ตามธรรมเนียมและศาสนาซึ่งเรียกรวม ๆ คือ “วัฒนธรรมไทย”นั่นเอง “วัฒนธรรม”และที่ต้องเป็น“ไทย”ด้วยจึงกลายมาเป็นเครื่องมือการเมืองอันเหนียวแน่น และสำคัญยิ่งของพลังอนุรักษ์นิยมไทยนับแต่นั้นเป็นต้นมา

จากรายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎรสมัยที่ ๑ ซึ่งเริ่มเปิดการประชุมเมื่อวันที่ ๑ มกราคมที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๔๗๕ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม เห็นได้ว่าสมาชิกสภาผู้แทน จำนวน ๗๐ นาย(ไม่มีผู้หญิง) ทุกท่านตั้งใจทำงานเพื่อประโยชน์สุขของราษฎรสยาม อย่างเอาจริงเอาจัง ภายในเวลาเดือนเดียวรัฐสภาออกพระราชบัญญัติยกเลิกภาษีอากร ที่ตกค้างมาจากระบอบศักดินาในการเก็บค่าเช่าส่วนเกินจากชาวนาชาวไร่ในการผลิต และใช้แรงงานของพวกเขา เช่นยกเลิกอากรนาเกลือ ยกเลิกภาษีสมภักศรอันได้แก่ ภาษีเก็บจากไม้ล้มลุกซึ่งคู่กับภาษีสวนหรืออากรสวนใหญ่อันเป็นไม้ผลยืนต้น แต่สอง รายการนี้ก็ยังเป็นเงินรายได้ไม่มากนัก ที่มากกว่านั้นคือการลดพิภักเก็บเงินค่านาซึ่งมี รายได้เข้ารัฐถึงปีละ ๑ ล้าน ๕ แสนบาท ทำให้เกิดการลดค่าภาษีอีกหลายรายการเช่น ลดภาษีค่าที่ไร่อ้อย ภาษีดินตาลโตนด ภาษีไร่ยาสูบ เงินอากรสวนจาก ลดเงินค่าที่สวน ในมณฑลนครศรีธรรมราชและตามมาด้วยพรบ.ว่าด้วยการยึดทรัพย์สินของกสิกร อัน เป็นเหตุหนึ่งที่ทำให้ชาวนาไทยจมปลักอยู่ในวัฏจักรแห่งความยากจนและความไม่รู้ใน

ความเป็นจริงในสังคมสยามขณะนั้น ซึ่งนำไปสู่การช่วงชิงการให้นิยามและความหมายของศัพท์และพฤติกรรมการเมืองใหม่ การที่สังคมสยามไม่มี“ปัญญาชน”(นักประวัติศาสตร์ไทยท่านหนึ่งบอกว่าสังคมไทยไม่มีปัญญาชน) โดยเฉพาะนอกศูนย์กลางอำนาจคือระบบราชการ ทำให้การต่อสู้ในวาทกรรมการเมืองไม่อาจเอาชนะกันได้ด้วยเหตุผลและความรู้ หากแต่ต้องหันไปอาศัยปัจจัยพื้นฐานที่ใช้มาแต่โบราณกาล นั่นคือ“กำลัง”และ“เล่ห์กลมนต์คาถา”.

๒: วิวาทะ

การพบบันทึกเรื่องการเสนอนโยบายเศรษฐกิจเพื่อสร้างความสมบูรณ์พูนสุขให้แก่ประชาชนในการประชุมสภาผู้แทนราษฎรชุดแรกของเมืองไทย ทำให้ผมต้องกลับไปอ่านเค้าโครงการเศรษฐกิจของนายปรีดี พนมยงค์ใหม่อีกครั้งพร้อมทั้งอ่านพระบรมราชวินิจฉัยด้วย ผมพบว่ามีปัญหาใหญ่ ๒ ประการซึ่งรัชกาลที่ ๗ ทรงไม่เห็นด้วยและมีคำวิจารณ์กลับไปด้วยน้ำหนักและความรุนแรงไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากันนัก

ข้อแรกคือพระบรมราชวินิจฉัยว่าเค้าโครงการเศรษฐกิจของนายปรีดีนั้น “ไม่ต้อง(เป็นสิ่ง) สงสัยเลยว่าโครงการนี้นั้น เป็นโครงการอันเดียวอย่างแน่อนกับที่ประเทศรัสเซียใช้อยู่ ส่วนใครจะเอาอย่างไคร่นั้นข้าพเจ้าไม่ทราบ สตาลินจะเอาอย่างหลวงประดิษฐ์ หรือหลวงประดิษฐ์จะเอาอย่างสตาลินก็ตอบไม่ได้ ตอบได้อย่างเดียวว่าโครงการทั้ง ๒ นี้เหมือนกันหมด เหมือนกันจนรายละเอียด เช่นที่ใช้และรูปแบบวิธีการกระทำ จะผิดกันก็แต่รัสเซียเน้นแก้ไขเป็นไทย หรือไทยเน้นแก้ไขเป็นรัสเซีย ถ้าสตาลินเอาอย่างหลวงประดิษฐ์ ข้าวสาลีก็เป็นข้าวสาร หรือข้าวสารก็เป็นข้าวสาลี รัสเซียเขากลัวอะไร ไทยก็กลัวอย่างนั้นบ้าง รัสเซียเขาหาวิธีดับตาคคนอย่างไร ไทยก็เดินวิธีดับตาคคนอย่างนั้นบ้าง”

ประเด็นเรื่องเค้าโครงฯและนายปรีดีเป็นคอมมิวนิสต์หรือไม่กลายเป็นปัญหาหลักที่ครอบงำการศึกษาเข้าใจประวัติศาสตร์การเมืองช่วงดังกล่าวมาเกือบตลอดก็ได้ จนนำไปสู่วาทกรรมเพียง ๒ กระแสคือฝ่ายเห็นด้วยกับไม่เห็นด้วย หรือระหว่างชาวกับดำ การกลับมาอ่านการโต้แย้งในปัญหาเค้าโครงการเศรษฐกิจอีกครั้ง ผมพบว่ายังมีประเด็นที่น่าค้นคว้าอภิปรายอีกหนึ่งประเด็นนั่นคือปัญหาเรื่อง“เสรีภาพ”



ในเค้าโครงการเศรษฐกิจของหลวงประดิษฐไพเราะในพระบรมราชวินิจฉัยของรัชกาลที่ ๗ นั้นมีความคิดทางการเมืองพื้นฐานอันหนึ่งซึ่งต่างยึดถือเป็นหลักการด้วยกัน ต่างกันแต่ในการนำมาใช้และอธิบายปัญหาการเมืองของสยามในขณะนั้น ความคิดที่ว่านั่นคือความคิดเรื่องเสรีภาพ ดังเห็นได้จากหลัก ๖ ประการของคณะราษฎรในข้อหลักการมีสิทธิเสมอกัน และหลักการเสรีภาพของราษฎร ซึ่งนับแต่วันแรกของการประกาศคณะราษฎรก็ไม่ได้พูดถึงเสรีภาพอย่างนามธรรมที่มีลักษณะทั่วไป หากแต่เป็นเสรีภาพที่ “ไม่ขัดกับหลักอื่นๆ” กล่าวคือเป็นเสรีภาพที่มีขอบเขตนั้นเอง

ในเค้าโครงการเศรษฐกิจ นายปรีดีเสนอให้รับราษฎรเข้ามาเป็นข้าราชการ และให้รัฐบาลเป็นผู้ประกอบการเศรษฐกิจเอง เพื่อเป้าหมายการให้ราษฎรได้รับความสุขสมบูรณ์ ตามแผนเศรษฐกิจโดยละเอียด แต่นายปรีดีก็ได้แก้ไขข้อกล่าวหาว่าการกระทำดังกล่าวไม่ใช่เป็นการตัดเสรีภาพ ราษฎรยังคงมีสิทธิเสรีภาพในเรื่องอื่นๆ เช่น ในร่างกาย ในทรัพย์สิน ในเคหสถาน ในการพูด การศึกษาและสมาคม นายปรีดีสรุปว่าประการสำคัญการมีความสุขภายในเศรษฐกิจต่างหาก ที่จะช่วยให้ราษฎรมีความสุขกายไปด้วย “ราษฎรจะต้องการเสรีภาพโดยไม่มีอาหารรับประทานเช่นนั้นหรือ ทั้งนี้ไม่ใช่ความประสงค์ของราษฎรเลย”

พระบรมราชวินิจฉัยได้แย้งว่า นโยบายเศรษฐกิจดังกล่าวจะเป็นการทำลายเสรีภาพของราษฎรโดยสิ้นเชิง เพราะเท่ากับตัดสิทธิไม่ให้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน แลในการค้าเอกชน กล่าวโดยรวมคือ “เมื่อห้ามปรามขัดขวางไม่ให้ราษฎรทำตามใจสมัครได้ดังกล่าวแล้วก็เท่ากับตัดเสรีภาพ” เห็นได้ว่าแนวคิดดังกล่าวมองเสรีภาพอย่างกว้างและทั่วไปตามลักษณะของสำนักคิดเสรีนิยม

พระบรมราชวินิจฉัยเรื่องเสรีภาพยังอาจกล่าวได้ว่าเป็นการต่อสู้เพื่อ “ความเป็นมนุษย์” ซึ่งมาพร้อมกับ “ความเป็นไทย” ซึ่งไม่เคยมีผู้นำการเมืองการปกครองในอำนาจกระทำได้ ดังความตอนหนึ่งที่เค้าโครงการเศรษฐกิจว่าระวางมิให้ราษฎรเป็นสัตว์อีกต่อไป เพราะถ้าแก่ก็มีเบี้ยบำนาญให้ผู้หญิงก็จะไม่ให้เป็นของกลาง กฎหมายลักษณะฉ้อฉลก็จะไม่ยกเลิก ราษฎรยังมีบ้านอยู่ตามสภาพที่จะจัดให้ดีขึ้น “แต่ผู้เขียน(พระบรมราชวินิจฉัย)นึกว่า สภาพการเป็นสัตว์หรือทาสกับความเป็นมนุษย์และความเป็นไทยนั้นมิ

ข้อสำคัญที่ต่าง ๆ กัน อยู่ที่ มนุษย์นั้นย่อมต้องได้เสรีภาพ จึงจะจัดว่าอยู่ในสภาพของมนุษย์ ถ้ามนุษย์ไม่มี เสรีภาพความเป็นไทยที่จะทำอะไรในทางที่ถูกกับกฎหมายได้ด้วยใจสมัคร ตลอดชีวิตแล้ว เมื่อนั้นความเป็นมนุษย์กลายเป็นสัตว์หรือเป็นทาสทันที การที่ระวางมิให้มนุษย์กลายเป็นสัตว์นั้นก็ต้องระวางในข้อนี้เท่านั้นเป็นสิ่งสำคัญ เพียงแต่จะจัดให้มี เบี้ยบ้านาญ ให้มีของกิน ให้มีบ้านอยู่ ให้มีกฎหมายลักษณะผิวเมียเท่านั้นไม่ใช่ข้อสำคัญ เพราะสัตว์ที่เราเลี้ยง เราใช้ก็ย่อมต้องให้สิ่งเหล่านี้้อยู่เหมือนกัน" (การเน้นเป็นของผู้เขียน)

ที่น่าสังเกตคือการวิวาทะครั้งนี้อาจเป็นครั้งแรกที่มีการใช้ความคิดเรื่องเสรีภาพ ของประชาชนมาเป็นหลัก แต่หลักการหนึ่งซึ่งจนบัดนี้ก็ยังไม่มีการอภิปรายได้กันอย่าง ลึกซึ้งก็คือหลักความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นเส้นแบ่งสำคัญระหว่างระบบขุนนาง กับระบบประชาธิปไตย.

* ตอนที่ ๑ เคยตีพิมพ์แล้วใน ผู้จัดการรายวัน กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗ การพิมพ์ครั้งนี้ได้แก้ไขเพิ่มเติมอีก ส่วนตอนที่ ๒ เคยตีพิมพ์ใน สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ กุมภาพันธ์ ๒๕๓๗.

กำเนิดคำโครงสร้างพื้นฐานของคณะราษฎร

รายงานการประชุมสภาผู้แทนราษฎร ครั้งที่ ๒๐/๒๕๗๕

วันศุกร์ที่ ๒๖ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๗๕ ณ พระที่นั่งอนันตสมาคม

เปิดประชุมเวลา ๑๖.๑๕ น.

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

สมาชิกประชุม ๖๐ นาย

นายบรรจง ศรีเจริญ กล่าวว่า ตามที่เราได้ประกาศไว้ว่า เราจะพยายามฟื้นฟูเศรษฐกิจแห่งชาติและหางานให้ราษฎรได้มีงานทำนั้น บัดนี้เราได้ทำอะไรไว้แล้วบ้าง เพราะเท่าที่ประชุมกันนี้ส่วนมากเกี่ยวข้องกับเรื่องกฎหมาย มองไม่เห็นว่ากฎหมายจะฟื้นฟูเศรษฐกิจแห่งชาติได้ จึงอยากขอให้ประธานคณะกรรมการราษฎรแถลงในที่ประชุมนี้

ประธานคณะกรรมการราษฎร แถลงว่า คณะกรรมการราษฎรมิได้ลืมคำประกาศที่ได้ประกาศไว้แก่ราษฎรว่า ได้ตั้งใจจะช่วยเหลือราษฎรแต่อย่างใด ก็จริงบ้างที่ว่าที่ประชุมออกกฎหมายกันทุกที ความจริงการที่จะทำอะไรโดยไม่ออกกฎหมายก็ทำไม่ได้ เช่นว่า จะช่วยราษฎรโดยยกเลิกภาษีอากร ก็ต้องออกกฎหมายยกเลิกภาษีอากร เราจะคิดการทำอะไรทั้งปวงที่จะช่วยเหลือก็ต้องช่วยด้วยอำนาจกฎหมาย ถ้าไม่ออกกฎหมายก็ไม่มีทางอื่น วิธีที่จะช่วยก็ต้องออกเป็นกฎหมายเหมือนกัน หากแต่จะออกไม่ทันเท่านั้น ถ้าจะคิดแล้วเราเพิ่งมีอายุ ๒ เดือนเท่านั้น และเรากียอมรับว่าทำอะไรไปบ้างแล้วก็อย่าง และที่ยังค้างมืออยู่ก็มี มิใช่ว่าเรามาตั้งออกกฎหมายเล่นเพื่อหาความรำคาญไปวันหนึ่ง ๆ และข้าพเจ้าเองก็ไม่อยากอวดว่าพวกเราได้ทำอะไร ถ้าแม้มาเห็นพวกเรา เราทำงานอะไรกันบ้างแล้ว เวลาเพียง ๑๒ ชั่วโมงนั้นก็ไมพอกที่จะทำ เพราะฉะนั้นจึงขอวิงวอนว่าอย่าใจร้อน

นายบรรจงฯ กล่าวว่า ที่ได้กล่าวมานั้นมิได้หมายความว่าคณะกรรมการราษฎรมิได้ทำงาน ความมุ่งหมายนั้นก็คือว่าควรจะทำกรในทางเศรษฐกิจให้มากกว่ากฎหมาย ดังเช่นการที่จะจัดตั้งโรงงานน้ำตาลเพื่อช่วยเหลือให้คนได้มีงานทำ และส่งเสริมทางการเศรษฐกิจดังนี้

ประธานคณะกรรมการราษฎร แกล้งว่า เราได้คิดอยู่แล้ว เช่นเรื่องสหกรณ์และรถไฟเป็นต้น แต่บางที่จะต่างกันทางความเห็นที่เราควรทำอะไรหลังเท่านั้น เราเห็นว่าอะไรด่วนควรทำก่อนก็ทำก่อน ในเวลานี้มีสิ่งที่เกี่ยวข้องในทางเศรษฐกิจ คือเรื่องปลา การเก็บอากรค่าน้ำในเครื่องมือจับสัตว์น้ำนั้นมีราษฎรบ่นกันมาก ไม่ใช่เราลืม เรากำลังคิดกำลังทำอยู่ ถ้าหากว่าจะผัดกันได้ก็ผัดในทางความเห็นที่ว่าควรจะทำอะไรก่อนเท่านั้น ในเวลานี้เราลงมือทำเหมือนกันในทางเศรษฐกิจ เพราะฉะนั้นขอให้เชื่อใจว่าเรามีได้นี่อยู่เลย นายบรรจงฯ ถามว่า พัสตุแห่งชาติที่เราได้ลงมติลงไปแล้วนั้น บัดนี้ได้ทำอะไรไปบ้างแล้วบ้าง

ประธานคณะกรรมการราษฎร ตอบว่า เจ้าหน้าที่กำลังทำข้อบังคับอยู่

พระยานิติศาสตร ไพศาลย์ กล่าวว่า ในเรื่องที่พูดถึงการที่จะหางานให้คนทำนั้น ข้าพเจ้าเองก็ได้รับตกเตือนเป็นส่วนมากกว่า ในฐานะที่เป็นสมาชิกผู้แทนราษฎรโดยสมมติในสภานั้น ข้าพเจ้าเองจึงได้ตอบไปว่าเรากำลังดำริการที่จะช่วยเหลืออยู่แล้ว หากว่าแต่วางแผนงานยังไม่สำเร็จ มิได้นั่งนอนใจเลย และทั้งได้ขอให้เขาเห็นใจในอายุของเราที่เพ็งมีเพียง ๒ เดือนเท่านั้น ทั้งนี้เห็นว่า ถ้าสมาชิกทั้งหลายจะช่วยกันตอบในทำนองที่ว่าเรากำลังคิดในทางการที่จะช่วยเหลืออยู่เช่นนี้แล้ว หวังว่าราษฎรคงจะเบาใจเป็นอันมาก

นายบรรจงฯ กล่าวว่า ถ้าเช่นนั้นขอแนะนำว่าเมื่อคิดจะทำเช่นนั้นแล้ว ควรจะประกาศให้ทราบที่เราได้คิดแล้วและดำริแล้ว เพราะราษฎรกระหายอย่างยิ่งที่จะคอยรับความช่วยเหลือจากเรา

ประธานคณะกรรมการราษฎร แกล้งว่า การทำกิจการบางอย่างแสดงได้ แต่บางอย่างไม่ควรแสดง ที่แสดงได้ก็เช่นสหกรณ์ เราบอกได้ว่าเรากำลังเริ่มการที่จะให้แพร่หลาย แต่ว่าอย่าง industry บางอย่างเช่นการที่จะจัดตั้งโรงงานน้ำตาลนั้นยังอยู่ในเรื่องที่เราดำริอยู่เหมือนกัน หากแต่ research work ของเรายังไม่เสร็จและทั้งยังต้องการ information บางอย่างอีกด้วย ในเวลานี้ถ้าเราจะบอกก็ไม่เห็นดี ต่อเมื่อใดเราพร้อมที่



จะทำจิ้งจ่อยบอกล่ะนั้นจะดีกว่า จริงอยู่ที่ว่าควรจะบอก และข้าพเจ้าเองก็ไม่เห็นด้วยว่าจะต้องปิดหรือไม่ถามก็ไม่บอก และในเรื่องที่ควรบอกล่ะนั้น ข้าพเจ้าเห็นว่า บอกอย่างพระยานิติศาสตร์ฯ กล่าวนั้นดี

นายจรูญ สืบแสง กล่าวว่า การกระทำของเราเมื่อคิดไปมี ๒ ทาง ซึ่งเกี่ยวกับกฎหมายและเศรษฐกิจ คือเราอาจทำให้มีโพลิติกมากในทางเอโคโนมิก หรือทำให้มีเอโคโนมิกมากในทางโพลิติก แต่ในทางที่ถูก เราควรดำเนินการให้มีเอโคโนมิกมากในทางโพลิติก ไม่ใช่ให้มีโพลิติกมากในทางเอโคโนมิก

ประธานคณะกรรมการราษฎร แถลงว่า เป็นการยากในเรื่องที่จะทำเอโคโนมิกมากกว่าโพลิติก ถ้าไว้ในคณะกรรมการราษฎรแล้ว เราจะทำในทางเอโคโนมิกอย่างดีที่สุดโดยไม่เสียในทางโพลิติกด้วย เพราะถ้าทางโพลิติกพลาดลงไปแล้วหรือคว่ำทีเดียวเราจะประคองไว้มิให้คว่ำและในเวลาเดียวกันเราทำในทางเอโคโนมิกเหมือนกัน ที่เราจะทำเอโคโนมิก ปล่อยโพลิติก ไว้เป็นคันที่ ๒ นั้นไม่ได้ เพราะถ้าขึ้นทำไปจะเกิดเรื่อง ถ้าการกระทำเชื่อและเห็นใจกันแล้วขอให้เชื่อว่าเราตั้งใจทำเอโคโนมิกอย่างดีที่สุดโดยไม่เสียโพลิติก ซึ่งอาจจะถึงบ้านเกิดเมืองนอนเราได้ ขอแต่ว่าอย่าใจเร็วนักเท่านั้น

นายมังกร สามเสน แถลงว่า เรื่องภาษีธนาคารและบริษัทอินชัวร์นซ์ที่ออกไปแล้วนั้น เนื่องจากภาษีนี้นั้น ทราบว่าแบงก์บางแห่งได้ขึ้นเอาจากพ่อค้าเป็น ๒ เท่าที่เราเก็บแล้ว เมื่อเป็นเช่นนี้ พ่อค้าที่เป็นพวกโรงสีก็ย่อมเรียกเอาจากพวกเรือเข้า พวกเรือเข้าก็คงไปเอาจากชาวนา เมื่อเช่นนี้การเก็บภาษีธนาคารก็เท่ากับเก็บจากชาวนาเหมือนกัน แต่ชาวนานั้นไม่ได้รับความช่วยเหลือเลยยากจนลงทุกที ทั้งทุนรอนก็ไม่มี ทุก ๆ คนก็บ่นว่าไม่ได้รับความช่วยเหลือ ไม่เห็นใจว่าเราเพิ่งมีอายุเพียง ๒ เดือนเท่านั้นเลย เห็นว่าโครงการเศรษฐกิจที่ได้เสนอต่อสภานั้นเป็นโครงการไม่ใหญ่โตมาก ควรจะลงมติพิจารณาว่า ควรจะตั้งเป็นสภา เรียกว่า สภาบำรุงเศรษฐกิจแห่งชาติ ให้มีเสนาบดีทุกกระทรวงเป็นกรรมการสมุหเทศาภิบาลทุกมณฑลเป็นกรรมการ นอกจากนั้นเชิญอธิบดีที่ดำเนินงานเกี่ยวกับการเศรษฐกิจเป็นกรรมการ และเชิญพ่อค้าคนสำคัญเป็นกรรมการ เชิญผู้มีความรู้พิเศษในเรื่องการต่างประเทศ เศรษฐกิจ และการเงินเป็นกรรมการที่ปรึกษา และการเศรษฐกิจนี้เป็นเศรษฐกิจแห่งชาติใหญ่โตมากต้องประกอบขึ้นให้เป็นที่ยอมรับเชื่อถือแห่งคนทั่วไป จึงอยากขอแนะนำให้คณะกรรมการราษฎรร่างพระราชบัญญัติสภา

การเศรษฐกิจแห่งชาติ อัญเชิญพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงดำรงตำแหน่งนายกิตติมศักดิ์ของสภานี้ สุดแท้แต่จะช้าหรือเร็ว และหวังว่าจะเป็นประโยชน์แก่ชาติมากที่สุด เพราะชาติจะเจริญก็ต้องอาศัยการเศรษฐกิจ

หลวงประดิษฐมนูธรรม กล่าวว่ ตามที่นายมังกร สามเสนได้แถลงมานั้น ได้เคยทำความเข้าใจให้นายมังกรทราบแล้วว่า ในการที่จะดำเนินโครงการเศรษฐกิจก็ดี หรือกิจการใดอื่น ๆ ก็ดี เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการราษฎรจะดำเนิน เพราะฉะนั้นโครงการเศรษฐกิจที่นายมังกรนำมาเสนอจึงขอตรวจดูก่อน อีกอย่างหนึ่งการที่จะตั้งสภาเศรษฐกิจแห่งชาตินี้ เป็นความประสงค์ที่ทางคณะกรรมการราษฎรคิดอยู่แล้ว แต่การจะตั้งขึ้นทันทีโดยวางทางการยังไม่สำเร็จก็จะดำเนินไปไม่สะดวก เพราะฉะนั้นเมื่อถึงโอกาสสมควรที่ทางฝ่ายคณะกรรมการราษฎร และผู้ที่เริ่มก่อการในขั้นต้นมอบหมายให้เรื่องนี้ได้จัดการไปแล้ว ก็จะได้จัดการตั้งสภาเศรษฐกิจขึ้นภายหลัง อีกข้อหนึ่งที่สมาชิกบางท่านได้เรียนถามประธานคณะกรรมการราษฎรถึงเรื่องที่ว่ามิได้คิดที่จะบำรุงเศรษฐกิจนั้น ถ้าระลึกดูในขั้นต้นแล้ว เราได้แบ่งระยะเวลาของเราเป็น ๓ ระยะคือ สมมติว่า เราได้อ่านาแล้ว เราจะพยายามวางหลักของเราก่อน เช่นเด็กกำลังนอนอยู่เมื่อลุกขึ้นมากก็ต้องยืนอยู่กับที่ เมื่อยืนกับที่ได้แน่นอนแล้วจึงจะก้าวต่อไปได้ เราเพิ่งดำเนินการมาได้เพียง ๒ เดือน แต่เราก็ได้ทำการไปแล้วหลายอย่างที่ยังมองไม่เห็นก็มีที่ยังมองเห็นก็มี หากแต่สิ่งที่ยังมองเห็นนั้นเกี่ยวกับกฎหมายจึงได้ทำไปก่อน ส่วนที่ยังไม่เห็นและคิดทำอยู่เราก็ได้ปรึกษาสำหรับผู้ที่เริ่มก่อการและเป็นผู้ที่ได้เล่าเรียนการเศรษฐกิจด้วย เพื่อวางหลักหัวข้อ หลักหัวข้อที่เราได้คิดวางแล้วก็คือ การสหกรณ์ ซึ่งไม่เหมือนกับสหกรณ์ตั้งที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ สหกรณ์ที่คิดใหม่ได้วางหลักไว้ครบรูป เป็นสหกรณ์ทั้งในการที่ทำให้เกิดทรัพย์ หมายความว่า เราจะหาเครื่องมือช่วยเหลือทั้งในทางเทคนิคในการกสิกรรมด้วย และช่วยจนการเคลื่อนที่ หมายความว่าช่วยในการให้สินค้าจำหน่ายไป ตลอดจนการที่จะหาของรับประทานด้วย ซึ่งหมายความว่า เป็นสหกรณ์ที่จะหมุนรอบตัวโดยครบรูป และตั้งใจไว้ว่า ผู้ไม่มีงานทำก็จะหมุนลงไปอยู่ในสหกรณ์ซึ่งนับว่าเป็นความประสงค์ของเรา นอกจากนั้น เรายังจะเชื่อเชิญผู้มีความรู้ในทางเศรษฐกิจมาร่วมงานด้วย แต่การที่จะทำอะไรลงไปโดยลงทุนนั้นจะทำลงไปทันทีไม่ได้ เพราะหลักการเศรษฐกิจนั้นในขั้นต้นต้องรู้กำลังของเราว่า ที่นที่บำรุงมีอยู่เท่าใด ในเวลานี้แม้เราจะได้อ่านามาเป็นขั้นต้นก็จริง แต่ต้องรู้กำลังงบประมาณก่อน ซึ่งเพิ่ง



ทำเสร็จไปประมาณอาทิตย์กว่าเท่านั้นเอง นอกจากนี้ยังมีทาง
อื่นออกโดยทันทีในเวลานี้ไม่ได้ ถึงอย่างไรก็ตามก็อยู่เศรษฐกิจ
ให้ดีที่สุดที่จะทำได้ และได้กล่าวต่อไปว่า รู้สึกหนักอกที่รู้สึกว่า

มีราษฎรส่วนมากเร่งรัดในกิจการที่จะให้สำเร็จไปในเร็ววัน ซึ่งจะว่าราษฎรเหล่านั้นเป็น
ผู้เข้าใจผิดก็ไม่ถนัดนัก บางทีจะเห็นคำประกาศแล้วนึกไปเสียว่า เมื่อรัฐบาลนี้ได้อำนาจ
มาแล้วจะบันดาลสิ่งที่เป็นอยู่ให้ดีขึ้นภายในเร็ววัน แต่ถ้าจะเปรียบเทียบการเปลี่ยนแปลง
การปกครองในเมืองอื่น แล้วจะไม่ได้ ดังเช่นตัวอย่างโซเวียตเป็นต้น แต่ทั้งนี้มิใช่
หมายความว่าเราเป็นโซเวียต เป็นแต่เล่าให้ฟังคือ เมื่อเปลี่ยนการปกครองแล้วต้องฆ่า
กันตั้ง ๗ ปี และกว่าจะได้วางโครงการ ๕ ปี (Five Years Plan) สำเร็จก็ได้เริ่มคิดกันมา
ก่อนแล้วตั้ง ๒ ปีจึงลงมือได้ สำหรับเราเพิ่มมีเวลาเพียง ๒ เดือนเท่านั้น เพราะฉะนั้น
ขอสมาชิกได้เห็นอกด้วย

หลวงธำรงฯ กล่าวว่า เมื่อได้มาคิดถึงวัตถุประสงค์ของคณะราษฎรแล้ว อยาก
ขอแถลงว่าในคราวที่มีโอกาสไปเผยแผ่การปกครองที่เชียงใหม่ ได้มีผู้น้อยใจมากกว่า
เหตุใดในวัตถุประสงค์ ๖ ประการนั้นจึงมิได้มีความที่ว่าจะคิดบำรุงพระพุทธศาสนาให้
เจริญยิ่งขึ้นเลย จึงขอเสนอให้สภาดาริ เพราะว่าพระพุทธศาสนาก็อยู่ในอันที่จะบำรุงต่อ
ไปเหมือนกัน

หลวงประดิษฐมนูธรรม แถลงว่า หลัก ๖ ประการที่เราวางไว้นั้น ก็ได้ระลึกถึง
Democracy ที่เป็นอยู่ปัจจุบัน คือถือว่า คนทุกคนมีเสรีภาพ เลือกถือศาสนาได้ตามใจ
สมัคร เราจะไปบังคับให้บุคคลถือศาสนานั้นศาสนานี้ไม่ได้ ถึงแม้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวก็ทรงเป็นศาสนานูปถัมภก คือทรงบำรุงศาสนาทั่ว ๆ ไป แต่ที่พระองค์
ท่านทรงถือศาสนานั้นก็เป็นอีกส่วนหนึ่ง และการที่เราไม่ได้ใส่ไว้ในหลัก ๖ ประการนั้น
เราก็คงเคารพอยู่เหมือนกันและนอกจากนี้เราเพื่อรักษาเสรีภาพของบุคคลที่จะเลือกถือได้
ถ้าใส่แต่พุทธศาสนาแล้วก็จะเป็นคนเลือกถือตามลำพังมิได้ และการที่ไม่ใส่นั้นไม่ใช่ว่า
เราจะไม่บำรุงก็มีได้ อีกประการหนึ่งกระทรวงธรรมการก็มีอยู่แล้ว ซึ่งเป็นผู้ที่คิดบำรุง
ศาสนาให้เจริญ

พระยานิติศาสตร์ไพศาลย์ กล่าวว่า โครงการเศรษฐกิจของนายมังกร สามเสน
ที่ได้เสนอไว้ต่อสภานั้น มีหนังสือพิมพ์นำเอาไปลงพิมพ์โดยตลอดและทั้งมีคอมเมนต์อีก
มากมาย เรื่องเช่นนี้ในสภาอื่น ๆ เช่นปาเลียมেন্টอังกฤษ จะต้องได้รับอนุญาตจาก

สภาก่อน มิฉะนั้นจะเอาไปคัดสำเนาลงพิมพ์นั้นไม่ได้ จึงอยากขอให้ระเบียบว่า เอกสารที่ได้เสนอต่อสภาแล้วถ้าจะเอาไปลงพิมพ์แล้วต้องขออนุญาตสภาก่อน เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงนำไปลงได้

นายมังกร สามเสน กล่าวว่า การที่นำลงไปนั้นมิใช่เป็นผู้ทำเอง หากแต่มีข้อผิดพลาดบางอย่างซึ่งจะกราบเรียนในที่นี้ไม่ได้

ประธานสภา กล่าวว่า อันที่จริงเราได้มีการผิดพลาดไปบ้าง แต่เราก็เข้าใจและได้แก้ไข ต่อไปเราก็ได้ความรู้ ธรรมเนียมอย่างในปาเลียมেন্টอังกฤษก็เป็นธรรมเนียมที่เกิดขึ้นจากมีเหตุเป็นต้นบัญญัติก่อนเหมือนกัน จึงได้ความรู้ใหม่ และเราก็ได้ธรรมเนียมประเพณีนั้น ๆ มาใช้เป็นแบบ ในเรื่องเหล่านี้แม้เรามีอายุเพียง ๒ เดือนเราก็ได้ความรู้มากแล้ว เราเห็นว่าเดี๋ยวนี้ปฏิบัติผิดกว่าแต่ก่อนมาก สมาชิกทุก ๆ ท่านให้ความรู้ที่ไม่ปิดบังแก่หนังสือพิมพ์และมหาชนได้และสมาชิกทุกท่านรู้จักเลือกทำอะไรควรให้ควรให้อะไรไม่ควรให้ เรื่องทั้งเรื่องที่เราไปลงพิมพ์ก็ดี ร่างพระราชบัญญัติที่ยังไม่ได้กราบบังคมทูลรับพระราชทานพระบรมราชานุญาตและลงราชกิจจานุเบกษา เหล่านี้ชื่อว่ายังไม่เป็นกฎหมายยังเป็นเพียงร่าง เรื่องเหล่านี้ก็ไม่ควรเปิดเผยให้หนังสือพิมพ์ดังที่ได้ทำความเข้าใจกันไว้แล้ว เพราะฉะนั้นจึงคิดว่าธรรมเนียมอย่างที่ต้องการเราก็มีอยู่แล้ว เห็นว่าไม่ต้องวางระเบียบอะไรใหม่อีก

พระยานิติศาสตร์ ไพศาลย์ กล่าวว่า ขอให้ทำความเข้าใจ (understanding) ว่าจะคัดสำเนาลงพิมพ์ ทั้งฉบับนั้นต้องได้รับอนุญาตจากสภาก่อนเท่านั้นมิได้หมายถึงใจความเรื่องปรึกษาประชุมอย่างไร ถ้าไม่ลับก็เอาไปพูดไปพิมพ์ได้

เลิกประชุมเวลา ๑๗.๑๕ นาฬิกา

หลวงคหกรรมบดี

ผู้จดรายงาน

นศ.

วุฒิสาสตร์

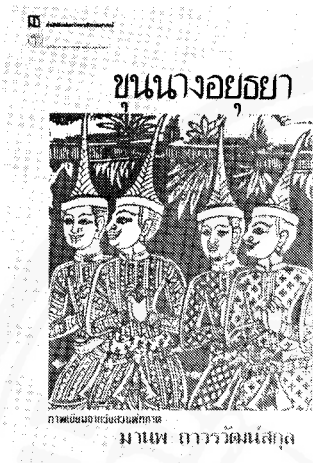
พญ.

จรรยา

ธรรมศักดิ์

นายมังกร

รักษาคุณภาพ รักษามาตรฐาน หนังสือวิชาการมีสีสัน
พบกับหนังสือใหม่ล่าสุดของ
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์



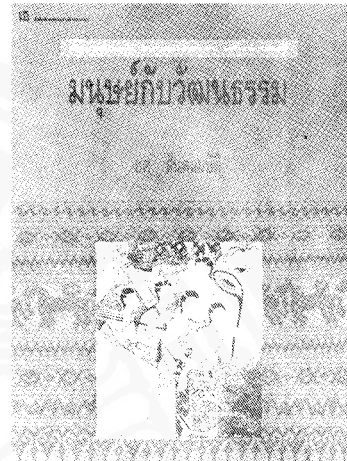
ขุนนางอยุธยา

มานพ ถาวรวัฒน์สกุล

298 หน้า มีภาพประกอบ ราคา 160 บาท

พิมพ์ครั้งที่ 1 ธันวาคม 2536

ในการศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองอยุธยา มีการเน้นศึกษาหรือให้ความสำคัญกับสถาบันกษัตริย์มาก การเน้นจุดศึกษาดังกล่าวนี้นำมาซึ่งความสำคัญของสถาบันอื่นหรือระบบอื่นถูกลดลงหรือไม่ปรากฏเป็นที่เด่นชัด ประวัติศาสตร์การเมืองอยุธยาจึงได้รับการอธิบายจากแง่มุมของสถาบันกษัตริย์เพียงด้านเดียว ในขณะที่ผู้เขียนเห็นว่า สถาบันขุนนางเป็นสถาบันสำคัญเช่นเดียวกัน จึงน่าจะศึกษาถึงบทบาท ฐานะและพัฒนาการภายในตัวเอง เพื่อมุมมองที่เกิดจากสถาบันขุนนางนี้จะมีส่วนช่วยให้การศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองอยุธยา มีความหลากหลาย รอบด้านยิ่งขึ้น



มนุษย์กับวัฒนธรรม

ยศ สันติสมบัติ เขียน

260 หน้า มีภาพประกอบ ราคา 140 บาท

พิมพ์ครั้งที่ 1 มกราคม 2537

หนังสือเล่มนี้ ผู้เขียนได้ชี้ให้เห็นว่า สังคมวัฒนธรรมของมนุษย์ทุกแห่งหนทั่วโลกมีคุณค่าและศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน มนุษย์จึงควรเรียนรู้และทำความเข้าใจในวิถีชีวิตของผู้อื่นด้วยความเคารพ การศึกษาทางด้านวัฒนธรรมเป็นเสมือน “กระจกเงา” ส่องมนุษย์ ทำให้เราหันมาสำรวจและวิพากษ์วิจารณ์ตนเองจากการศึกษาวิถีชีวิตของผู้อื่น ยิ่งไปกว่านั้น การศึกษาทางด้านวัฒนธรรมยังมีบทบาทสำคัญช่วยให้เรามีความเข้าใจในวิถีชีวิตของสังคมวัฒนธรรมอื่น ความเข้าใจนี้จะนำมาซึ่งความชื่นชมและความเคารพซึ่งกันและกัน อันเป็นบ่อเกิดของเอกภาพในความหลากหลายและการใช้ชีวิตร่วมกันอย่างสันติ

หาซื้อได้ตามร้านหนังสือทั่วไป หรือติดต่อซื้อโดยตรงที่ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โทร. 2261880-1 หรือสนใจรายละเอียด สอบถามเพิ่มเติมได้ที่ สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ อาคารอเนกประสงค์ ชั้น 5 โทร. 223-9232